

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра менеджменту

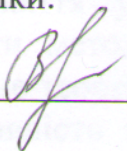
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ
В СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДОПОМОГИ»

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	232 Соціальне забезпечення
назва освітньої програми	Економіка та організація соціального забезпечення
Статус	Обов'язкова

Краматорськ
ДДМА
2019

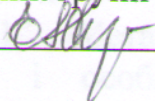
Робоча програма навчальної дисципліни «Прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги» для підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, спеціальності 232 Соціальне забезпечення, освітня програма «Економіка та організація соціального забезпечення».

Розробники:

 О.В. Шубна, канд. екон. наук, доцент

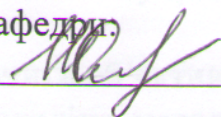
Погоджено з групою забезпечення освітньої програми

Керівник групи забезпечення:

 О.О. Шевченко, д-р екон. наук, доцент

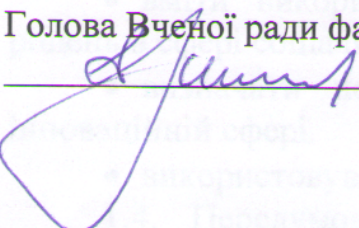
Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри менеджменту, протокол № 1 від 27.08.19 р.

Завідувач кафедри:

 І.П. Фоміченко, канд. екон. наук, доцент

Розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради факультету економіки та менеджменту протокол № 1-08/19 від 28 серпня 2019 р.

Голова Вченої ради факультету:

 Є.В. Мироненко, д-р. техн. наук, професор

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Зміна суспільного ладу, що відбулася в Україні, спричинила впровадження ринкових інструментів в управління економікою та господарством, розширила «інтелектуальні» можливості систем управління. Усе це робить украй потрібними нові та більш розроблені методи управління та прийняття управлінських рішень на всіх ієрархічних рівнях. Щоб опанувати методи прийняття управлінських рішень, має бути не тільки відповідне теоретичне обґрунтування підходів до виконання цього завдання, а й готовність практики до сприйняття рекомендацій науки. Специфічна особливість освоєння цього курсу – не лише набуття знань про застосування методів прийняття управлінських рішень, а й вироблення навичок практичного використання цих знань в сфері соціально-економічної допомоги.

1.2. Мета дисципліни – надання студентам системи методологічних знань і особливо практичних навичок у прийнятті різноманітних управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.

1.3. Завдання дисципліни:

- оволодіти базовими поняттями, основними підходами аксіоматичних теорій прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.;

- вивчити об'єктивні моделі при багатокритеріальних рішеннях;
- оволодіти методами оцінки багатокритеріальних альтернатив;
- опанувати методами експертних оцінок та побудування експертних баз знань при прийнятті управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.;

- вміти використовувати теорії гри при прийнятті управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.;

- визначати необхідність формування координаційних зв'язків у інноваційній сфері.

- використовувати методи штучного інтелекту.

1.4. Передумови для вивчення дисципліни: вивчення дисциплін «Основи економічної теорії», «Сучасні економічні теорії».

1.5. Мова викладання: українська.

1.6. Обсяг навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять:

- загальний обсяг становить 180 годин / 6 кредитів, в т.ч.:
- заочна форма навчання: лекції – 8 годин, практичні (семінарські) – 4 години, самостійна робота студентів – 168 годин.

II ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання.

В узагальненому вигляді їх можна навести наступним чином:

у когнітивній сфері:

- студент здатний демонструвати знання щодо теоретичних основ прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.;
- студент здатний демонструвати знання щодо задач і методів прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.;
- студент здатний демонструвати знання щодо можливостей і обмежень методів прийняття управлінських рішень як виду професійної діяльності;
- студент здатний демонструвати знання щодо процедур пошуку і вибору методів прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.;
- студент здатний демонструвати знання щодо методів оцінки ефективності прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.;
- студент здатний демонструвати знання щодо напрямків формування та оцінювання показників діяльності та інноваційні ризики;
- студент здатний демонструвати знання у сфері управління зацікавленими сторонами у процесі прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.;
- студент здатний демонструвати знання у сфері управління персоналом в процесі прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги. та уміння їх застосовувати.
- ***в афективній сфері:***
- студент здатний брати участь у колективному обговоренні;
- студент здатний до критики та самокритики під час дискусії;
- студент здатний до усного спілкування рідною мовою у процесі дискусії.

у психомоторній сфері:

- студент здатний формувати міжособові стосунки у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії;
- студент здатний критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання;
- студент здатний працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії;
- студент здатний працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики та менеджменту.

Формулювання спеціальних результатів із їх розподілом за темами представлені нижче:

Тема	Зміст програмного результату навчання
1	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент здатний демонструвати знання щодо складових бізнес-середовища як системи прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги.; • студент здатний демонструвати знання щодо системного опису задач прийняття рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний надавати характеристики математичних моделей багатокритеріальних задач прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання в області методики дослідження задач прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги на основі математичного моделювання; • студент здатний демонструвати знання в області прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги в сфері соціально-економічної допомоги в умовах вітчизняної економіки. <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний брати участь у колективному обговоренні; • студент здатний до критики та самокритики під час дискусії; • студент здатний до усного спілкування рідною мовою у процесі дискусії. <i>у психомоторній сфері:</i> • студент здатний формувати міжособові стосунки у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії; • студент здатний критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання; • студент здатний працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії; • студент здатний працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики та менеджменту.
2	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент здатний наводити характеристики процесів прийняття управлінських рішень на макро- та макrorівні; • студент здатний здійснювати оцінку факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на процес прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги в сфері соціально-економічної допомоги в умовах визначеності; • студент здатний демонструвати знання щодо поняття Парето-оптимальності та відношення домінування по Парето; • студент здатний використовувати на практиці способи звуження Парето-оптимальної множини й знаходження оптимального рішення; • студент здатний оперувати отриманими знаннями для прийняття раціональних управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний використовувати на практиці всі функції менеджменту; <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний брати участь у колективному обговоренні; • студент здатний до критики та самокритики під час дискусії; • студент здатний до усного спілкування рідною мовою у процесі дискусії.

Тема	Зміст програмного результату навчання
	<i>у психомоторній сфері:</i> • студент здатний формувати міжособові стосунки у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії; • студент здатний критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання; • студент здатний працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії; • студент здатний працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики та менеджменту.
3	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент здатний демонструвати знання щодо можливостей і обмежень методів прийняття управлінських рішень як виду професійної діяльності; • студент здатний демонструвати знання щодо процедур пошуку і вибору методів прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання щодо методів оцінки ефективності прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання щодо напрямків формування та оцінювання показників діяльності та інноваційні ризики; • студент здатний аналізувати об'єктивні закономірності науково-технічного розвитку та управляти процесами в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання у сфері управління зацікавленими сторонами у процесі прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги • студент здатний використовувати на практиці всі функції менеджменту; <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний брати участь у колективному обговоренні; • студент здатний до критики та самокритики під час дискусії; • студент здатний до усного спілкування рідною мовою у процесі дискусії. <i>у психомоторній сфері:</i> • студент здатний формувати міжособові стосунки у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії; • студент здатний критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання; • студент здатний працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії; • студент здатний працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики та менеджменту.
4	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент здатний використовувати на практиці інформаційно-аналітичні методи прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання щодо когнітивних принципів використання інформаційно-аналітичних методів прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги;

Тема	Зміст програмного результату навчання
	• студент здатний демонструвати знання щодо принципів ідентичності та декомпозиції • студент здатний демонструвати знання щодо принципів дискримінації та порівняльних суджень • студент здатний демонструвати знання щодо принципів принципу синтезу; • студент здатний оперувати отриманими знаннями для прийняття раціональних управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги в конкретних ситуаціях, які потребують інноваційного мислення; • студент здатний здійснювати на практиці інформаційне забезпечення інноваційних процесів; • студент здатний використовувати на практиці всі функції менеджменту. <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний брати участь у колективному обговоренні; • студент здатний до критики та самокритики під час дискусії; • студент здатний до усного спілкування рідною мовою у процесі дискусії. <i>у психомоторній сфері:</i> • студент здатний формувати міжособові стосунки у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії; • студент здатний критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання; • студент здатний працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії; • студент здатний працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики та менеджменту.
5	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент здатний демонструвати знання щодо особливостей багатокритеріальної оптимізації в умовах ризику; • студент здатний здійснювати порівняльну характеристику різних методів багатокритеріальної оптимізації в умовах ризику; • студент здатний демонструвати знання щодо поняття «очікуваний виграш» та принципів його визначення; • студент здатний демонструвати знання щодо експерименту як засобу уточнення стану середовища; • студент здатний оперувати отриманими знаннями для прийняття раціональних управлінських рішень в конкретних ситуаціях, які потребують інноваційного підходу; • студент здатний розраховувати вартість ідеального експерименту; • студент здатний використовувати на практиці Байєсовський підхід до прийняття рішень в сфері соціально-економічної допомоги в умовах ризику; <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний брати участь у колективному обговоренні; • студент здатний до критики та самокритики під час дискусії; • студент здатний до усного спілкування рідною мовою у процесі дискусії. <i>у психомоторній сфері:</i> • студент здатний формувати міжособові стосунки у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії; • студент здатний критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання; • студент здатний працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці

Тема	Зміст програмного результату навчання
	доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії; • студент здатний працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики та менеджменту.
6	<i>У когнітивній сфері:</i> • студент здатний демонструвати знання щодо економіко-математичної моделі гри; • студент здатний демонструвати знання щодо поняття антагоністичної гри та методів її розв'язання; • студент здатний розробляти стратегічні рішення в сфері соціально-економічної допомоги за допомогою матриці гри; • студент здатний оперувати отриманими знаннями для прийняття раціональних управлінських рішень в конкретних ситуаціях, які потребують інноваційного мислення ЛПР; • студент здатний використовувати на практиці всі функції менеджменту; <i>в афективній сфері:</i> • студент здатний брати участь у колективному обговоренні; • студент здатний до критики та самокритики під час дискусії; • студент здатний до усного спілкування рідною мовою у процесі дискусії. <i>у психомоторній сфері:</i> • студент здатний формувати міжособові стосунки у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії; • студент здатний критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання; • студент здатний працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії; • студент здатний працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики та менеджменту.

III ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1 Прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги						
1.	Цілі і задачі курсу. Природа прийняття управлінського рішення					30
2.	Методи багатокритеріальної оптимізації прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги умовах визначеності		2	1		26
3.	Методи багатокритеріальної оптимізації прийняття управлінських рішень в сфері соціально-		2	1		20

	економічної допомоги в умовах невизначеності					
4.	Інформаційно-аналітичні методи прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги		2	1		28
5.	Методи багатокритеріальної оптимізації в умовах ризику		1	1		32
6.	Методи багатокритеріальної оптимізації в умовах протилежності інтересів прийняття рішень		1			32
Усього годин		180	8	4		168

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

3.1 Тематика практичних занять

№ з/п	Тема заняття
1.	Методи багатокритеріальної оптимізації прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги умовах визначеності
2.	Методи багатокритеріальної оптимізації прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги в умовах невизначеності
3.	Інформаційно-аналітичні методи прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги
4.	Методи багатокритеріальної оптимізації в умовах протилежності інтересів прийняття рішень в сфері соціально-економічної допомоги

IV КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

4.2 Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів заочної форми навчання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Мак балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Тестова контрольна робота, яка виконується студентом індивідуально в системі Moodle	40	Студент виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
2	Письмовий екзамен (залік)	60	Студент виконав аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді на ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Всього		100	-

4.3 Критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
Когнітивні: • студент здатний демонструвати знання щодо теоретичних основ прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання щодо основних рис і напрямків розвитку інноваційної діяльності в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання щодо задач і методів прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги ; • студент здатний демонструвати знання щодо можливостей і обмежень методів прийняття управлінських рішень як виду професійної діяльності; • студент здатний демонструвати знання щодо процедур пошуку і вибору методів прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання щодо методів оцінки ефективності прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання щодо напрямків формування та оцінювання показників діяльності в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний аналізувати об'єктивні закономірності науково-технічного розвитку та управляти процесами нововведень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання у сфері управління зацікавленими сторонами у процесі прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги; • студент здатний демонструвати знання у сфері	75-89% - засвоєно більше 90% матеріалу; студент обізнаний у теоретичному матеріалі, володіє поняттями та пояснювальним апаратом дисципліни, в змозі розв'язувати усі види типових та творчі нетипові задачі, здатний до оригінального творчого мислення, має навички комплексного оцінювання організаційних процесів, вміє самостійно працювати над навчальним матеріалом з використанням навчальних та наукових літературних джерел.
	60-74% - засвоєно більше 75% матеріалу; студент добре обізнаний у теоретичному матеріалі, добре володіє категоріальним та пояснювальним апаратом дисципліни, має навички розв'язання типових та нескладних нетипових задач, вміє самостійно працювати над навчальним матеріалом з використанням навчальних та наукових літературних джерел
	менше 60% - засвоєно більше 60% матеріалу; студент знайомий з основними поняттями дисципліни, має загальне уявлення про закономірності функціонування та розвитку інноваційно-орієнтованого підприємства, має навички розв'язання типових задач, вміє самостійно працювати над навчальним матеріалом з використанням навчальних літературних джерел;

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
управління персоналом в процесі прийняття управлінських рішень в сфері соціально-економічної допомоги та уміння їх застосовувати.	
Афективні: - студент здатний брати участь у колективному обговоренні; - студент здатний до критики та самокритики під час дискусії; - студент здатний до усного спілкування рідною мовою у процесі дискусії.	75-89% - студент припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції в дискусіях на заняттях та під час захисту індивідуальних завдань, відчуває певні складності у поясненні фахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	60-74% - студент припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції, слабо виявляє ініціативу до участі у дискусіях та індивідуальних консультаціях за наявності складності у виконанні індивідуальних завдань; відчуває істотні складності при поясненні фахівцю або нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	менше 60% - студент не здатний продемонструвати володіння логікою та аргументацією у виступах, не виявляє ініціативи до участі у дискусії, до консультування з проблемних питань виконання індивідуальних завдань, не здатний пояснити нефахівцю суть відповідних проблем професійної діяльності; виявляє зневагу до етики навчального процесу
Психомоторні: - студент здатний формувати міжособові стосунки у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії; - студент здатний критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання; - студент здатний працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії; - студент здатний працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики та менеджменту.	75-89% - студент припускається певних помилок у стандартних методичних підходах та відчуває ускладнення при їх модифікації за зміни вихідних умов навчальної або прикладної ситуації
	60-74% - студент відчуває ускладнення при модифікації стандартних методичних підходів за зміни вихідних умов навчальної або прикладної ситуації
	менше 60% - студент нездатний самостійно здійснювати пошук та опрацювання нормативно-правової бази підприємницької діяльності, виконувати індивідуальні завдання, проявляє ознаки академічної недобросовісності при підготовці індивідуальних завдань та виконанні контрольних робіт, не сформовані навички самооцінки результатів навчання і навичок міжособистісної комунікації з прийняття допомоги з виправлення ситуації

V ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1.	Контроль поточної роботи на практичних заняттях	- фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та теоретичними положеннями; - оцінювання аргументованості звіту про розбір ситуаційних завдань; - оцінювання активності участі у дискусіях
2.	Індивідуальні завдання	- письмовий звіт про виконання індивідуального завдання; - оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
3.	Модульні контрольні роботи	- стандартизовані тести; - аналітично-розрахункові завдання;

		• ситуаційні завдання
Підсумковий контроль		• стандартизовані тести; • аналітично-розрахункові завдання; • ситуаційні завдання

VI РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

6.1. Основна література

- 1.Тимчук Л.І., Білик Н.М. Основи медіації в соціальній роботі : Навчально-методичний посібник – Чернівці: ЧНУ, 2016. – 137 с.
2. Метод прийняття управлінських рішень: Підручник . – К.: Кондор , 2018. – 187 с.
3. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.] ; за ред. Ю. Є. Петруні. – [З-те вид., переробл. і доп.]. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. – 209 с.

6.2 Допоміжна

1. Пушкар О. І., Гіковатий В.М., Євсєєв О.С., Потрашкова Л.В. Системи підтримки прийняття рішень. – Х. : ВД "Інжек", 2006. – 304с.
2. Підготовка і прийняття управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / М. С. Орлів ; упоряд. Г. І. Бондаренко. – К. : НАДУ, 2013. – 40 с.
3. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення: Навчальний посібник / В. Д. Бакуменко // - К. : ВПЦ АМУ, 2012. – 344 с.

6.3 Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Инновации, управление изменениями в организациях, управление знаниями [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bizbooks.com.ua/catalog/cat.php3?c=193&lang=1>
3. Інтелектуальна власність [Електронний ресурс]: наук.-практ. журн. – Режим доступу: <http://www.intelvlas.com.ua/>
4. <http://www.banker.com.ua> – Банківські новини
5. <http://www.business.ua> – журнал "Бизнес"
6. <http://www.expert.ua> – журнал " Эксперт–Украина"
7. <http://www.dsnews.com.ua> – газета "Деловая Столица"
8. <http://www.kommersant.ua> – газета " Коммерсант–Украина"
9. <http://www.companion.ua> – журнал "Компаньон"
10. <http://www.kontrakty.com.ua> – газета "Контракты"
11. <http://www.investgazeta.net> – "Украинская инвестиционная газета"
12. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua>